

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ

СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ВИКЛАДАЧІВ,
АСПІРАНТІВ, СПІВРОБІТНИКІВ ТА СТУДЕНТІВ

(Суми, 23-24 квітня 2015 року)

Theatre with just about the unstarriest supporting cast ever assembled, even for a regional British musical premiere. — (Spectator)

Іронія на синтаксичному рівні проявляється, по-перше, за допомогою питань. Одним із часто вживаних видів такого способу застосування іронії є питання в якості коментаря та риторичне питання, наприклад: *Chekhov without an interval? It sounds like a wanton exercise in sadism against the bladder.* — (Spectator)

По-друге, іронія на синтаксичному рівні може виражатися у використанні стверджувальних речень, що є констатацією фактів або висновком. Найчастіше речення такого типу стоять наприкінці тексту рецензії, наприклад: *Otherwise, Our Town lies as flat on the Almedia stage as one of Mrs Gibbs's breakfast pancakes.* — (Telegraph)

Іронія на лексико-фразеологічному рівні може проявлятися за рахунок використання стилістично зниженої лексики та різноманітних стилістичних засобів. Тоді як, говорячи про використання іронії на синтаксичному рівні, згадуємо про використання різноманітних питань та стверджень.

1. Літературознавчий словник-довідник. Друге видання (виправлене, доповнене). — К.: Видавничий центр «Академія», 2007. — 751с. — ISBN 978-966-580-2.

ПОЛІТКОРЕКТНІСТЬ У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Мовчан Д. В., канд. філол. наук, ст. викладач кафедри ГФ,
Михалко Є., студ. гр. ПР-11

У наш час зростає потреба вивчення мови в сукупності з позамовними чинниками. Сучасна глобалізована культура базується на таких демократичних цінностях як вибір, право на власну думку, свобода совісті. Однією з базових цінностей проголошується й толерантність, яка забезпечує гармонію у людських стосунках. Толерантність — одна з базових культурних універсалій, адже основний модус існування людини — це співіснування у суспільстві. Кожна історична епоха створює власні форми толерантності, які відображають закріплені в суспільній свідомості уявлення про межі терпимого та неприйняттого у даний час, у даному місці, у даній культурі [2].

Із демократичними змінами глобального масштабу, які вимагають уникнення соціальних загострень та досягнення безконфліктної атмосфери у суспільстві, пов'язана поява відносно нового лінгвокомунікативного явища – політичної коректності. Політикоректність стала невід'ємним компонентом ідеології і обов'язковою частиною мовної практики американської культури, де цей феномен вперше з'явився у 70-х роках ХХ століття, а також культур західноєвропейських країн.

Сферами функціонування політикоректності є расові, етнічні, статеві аспекти, віросповідання, сексуальна орієнтація, політичні погляди, вік, інтелектуальні здібності, фізична конституція, психотип, характер, темперамент індивіда та інші його атрибути [3; с. 34].

Мовна політикоректність переслідує за мету намагання уникати у мові та у мовленні слів та виразів, які можуть зачепити почуття власної гідності мовною нетактовністю, дискримінувати особу прямолінійною вказівкою на стан здоров'я або вік, сексуальну орієнтацію або стать. У більшості випадків це поняття означає, передусім, «необхідність поводитися ввічливо, шанобливо, дотримуючись правил і норм поведінки, прийнятих у суспільстві» [1, с. 47].

Найважливішою стратегією, за допомогою якої в мові реалізується феномен політичної коректності, є евфемізація. Політикоректні евфемізми – це слова або словосполучення, які виконують соціально-регулятивну функцію попередження прояву в суспільстві дискримінації за різними ознаками, замінюючи початкове значення позитивно забарвленими найменуваннями. Основною функцією політично коректних евфемізмів слід визнати функцію пом'якшення. Політично коректні евфемізми утворюються переважно з морально-етичних причин, у деяких випадках політично коректним евфемізмам властива функція маскування негативного поняття, вуалювання суті того, що воно означає. Усвідомлюючи негативну оцінку денотата, адресант, що наслідує ідеї політичної коректності, використовує вторинну номінацію з установкою на зменшення негативного ефекту висловлювання.

Реалізація категорії політичної коректності відбувається на різних рівнях мовної системи. На словотворчому рівні категорія політичної коректності представлена: нейтральною по відношенню до статі морфемою *person*, що входить до складу таких слів, як *businessperson*, *chairperson*, *spokesperson* та ін.; опущенням суфіксів -

ess і *-ette* у іменників, що означають особу жіночої статі, щоб за певних умов спілкування уникнути вказівки на статеву приналежність: *actress* – *actor*, *heiress* – *heir*, *poetess* – *poet*; створення заміників слова *woman*, які не є похідними від *man* : *womyn*, *wimmin*, *wimyn*, *womon*; спробою створення гендерно нейтральних займенників: *co* (*he, she*), *cos* (*his, her*), *coself* (*himself, herself*) тощо.

На лексичному рівні категорія політичної коректності проявляється: переосмисленням назв етнічних і національних меншин: *African American*, *Asian American*, *Native American*, *Native Alaskan*; формою звернення *Ms* (що не вказує на сімейний статус жінки); евфемізмами, спрямованими на виключення расової і етнічної дискримінації: *person of color*, *indigenous person*, *Jewish person*; вікової дискримінації: *golden ager*, *senior*, *mature*; дискримінації за станом здоров'я: *physically challenged*, *physically different*, *unseeing*, *visually challenged*, *learning disable*, *emotionally different*; дискримінації за зовнішнім виглядом: *vertically challenged*, *person of size*, *large-than average –person*, *big-boned*, *person with an alternative body image*; дискримінації за соціальним статусом: *low-income*; професією чи родом занять: *environmental hygienist*, *sanitation engineer*.

На синтаксичному рівні категорія політичної коректності проявляється у вигляді заміни займенника *he* (*his*) в конструкціях, коли стать іменника не вказана: *Everyone must do his work well* – *Everyone must do his/her work well*. *Everyone must do their work well* тощо.

Політкоректним евфемізмам притаманні такі ознаки, як: 1) вторинність номінації; 2) імпліцитний характер представлення небажаних з точки зору етики та моралі компонентів семантики; 3) позитивний аксіологічний потенціал; 4) кількісне зменшення або пом'якшення негативних ознак та інтенсифікація й кількісний приріст позитивних [4].

Останнім часом у площині функціонування мовної політкоректності відбуваються певні перегини, іншими словами, має місце надмірна експлуатація ідей політкоректності. Це призвело до появи численних пародій і жартів в англійській мові: *vertically challenged mode of transport* (замість слова *car* – автомобіль); *over-under-attractively gifted* (замість *ugliest* – мерзенний, жадливий); *horizontally challenged* (замість *fat* – товстий); *substandard housing* (замість *slums* – нетрі); *animal companion* (замість *pet* – домашній улюбленець); *botanical/floral companion* (замість *house plant* –

кімнатна рослина) і т. ін. Попри динаміку позитивного впливу на розвиток сучасної англійської мови, рух за політичну коректність, на думку багатьох лінгвістів, лише псує природну мову [5].

Незважаючи на вище згаданий факт, позитивна роль ідеології мовної політкоректності є безперечною. Вона полягає в акцентуванні уваги на ролі мови в створенні позитивної атмосфери у відносинах між людьми.

1. Завадская Е. В. Политкорректность как новая международная коммуникативная норма: анализ дефиниций на материале словарей современного английского языка / Е. В. Завадская // Наукові записки. – Вип. 89 (3). – Серія: Філологічні науки (мовознавство) : 5 ч. – Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2010. – С. 44–48.
2. Сінкевич О. Б. Політкоректність в контексті глобалізаційних процесів сучасності S World 19-30 March 2013: Modern Directions of Theoretical and applied Researches 2013 <http://www.sworld.com.ua/konfer30/820>
3. Шаров К. С. На темной стороне политкорректности: гендерно-нейтральный новояз / К. С. Шаров // Вопросы философии. – 2010. – № 3. – С. 30-43.
4. Neawman, J. S. The Wordsworth book of euphemisms: The hilarious guide to the unmentionable / J. S. Neaman, C. G. Silver. Cumberland House, 1995.-371 p.
5. Popa, E. Language, politics and political correctness / E. Popa // Studia Univ. Babeş-Bolyai. Philologia. Cluj-Napoca, 2000. - Anul 45. - N 4. -P. 17-21.

ГУМАНІСТИЧНІ ІДЕЇ В ТВОРАХ ТОМАСА МОРА

Рафалович Н. В., *студентка 3 курсу,
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки*

Томас Мор був відомим ученим, поетом, юристом, державним діячем та великим мислителем і гуманістом епохи Відродження, а його творчість привертає увагу багатьох дослідників і у сьогоденні й визначає **актуальність** теми дослідження через необхідність осмислення утопії як важливого аспекту сучасного життя і прагнення особистості до ідеалу та створення образу щасливого майбутнього.